

Vetenskap & Allmänhet

2016-10-07

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Vetenskap & Allmänhets yttrande över justerad indikatorsmodell

Vetenskap & Allmänhet, VA, tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på Vetenskapsrådets förslag till ny modell för indikatorerna vetenskaplig produktion och citeringar (ert dnr: U2014/02084/F).

Vi översänder härmed vårt remissvar.

Cissi Billgren Askvall

Generalsekreterare, VA

Maria Lindholm

Chefsutredare, VA

Vetenskap & Allmänhet, VA, är en ideell förening vars ändamål är att främja dialog och öppenhet mellan allmänhet och forskare. Vårt remissvar behandlar de aspekter i förslaget som är relevanta utifrån detta uppdrag, vilket innebär att vi inte lämnar synpunkter på till exempel hur förslagen slår mot enskilda lärosäten. Våra synpunkter håller sig i stället på en övergripande, principiell, nivå, inte minst med tanke på att vi som organisation har svårt att få tillgång till vetenskapliga publikationer och universitetsbibliotekens kataloger. Flera förslag blir därmed svårbedömda.

Enligt Vetenskapsrådets bedömning förmodas varje enskilt förslag få en förhållandevis liten effekt. Det finns ändå anledning att kontinuerligt se över och förbättra existerande system. VA är därför positivt till en översyn av modellen och att justeringar görs på ett samlat sätt (se dock kommentarer längst ner i vårt svar). Vi välkomnar särskilt att universitetssjukhusen inkluderas i en beräkningsmodell (rekommendation 4), liksom att områdesviktningen baseras på ekonomistatistik i syfte att göra modellen mer transparent (rekommendation 5). Däremot vill vi lyfta några punkter som rör rekommendationerna 2 och 3.

Rekommendation nummer 2 om vilka dokumenttyper som föreslås ingå i modellen är svår att ta ställning till i förslaget, då beskrivningen är otydlig. Det verkar finnas goda skäl att ta bort dokumenttypen *letter*. Dokumenttypen *review* verkar vara behäftad med osäkerhet och felaktiga klassificeringar, men används ändå. Även om det verkar vara gängse i andra rankningar att använda den, är det oroväckande att underlag som kan vara felaktiga ligger till grund för resurstilldelning. Utifrån beskrivningen i underlaget kan vi inte bedöma i vilken mån felaktigheterna ger oönskade effekter i resurstilldelningen. Ytterligare en oklarhet i beskrivningen är att *review* och *article* ska ses som samma dokumenttyp i fältnormeringen (fotnot 14).

Vad gäller författarfractioneringen – rekommendation 3 – så delar vi samrådsgruppens bedömning att det ”skickar problematiska signaler till forskarsamhället” att inte räkna med publikationsfraktioner som har adress utanför akademien. Det vore direkt kontraproduktivt, både eftersom andelen författare som anger flera adresser har ökat markant på senare år och eftersom samverkan mellan akademi och andra sektorer i samhället krävs för att lösa gemensamma och angelägna problem. Förvisso kan införandet kräva en närmare analys, som Vetenskapsrådet föreslår. VA förordar att en sådan översyn görs innan en justerad modell införs, så att alla förändringar kan träda i kraft vid samma tillfälle.

Det är lätt att instämma i Vetenskapsrådets övergripande bedömning att en metod som baseras enbart på publiceringsstatistik inte är kvalitetsdrivande. Vetenskapsrådet föreslår att bibliometriska mått kompletteras med peer review. VA menar att en mer genomgripande översyn av hur såväl statsmakten som lärosäten och forskningsfinansiärer bedömer och fördelar forskningsmedel är nödvändig. Till exempel behöver alternativa mått på vetenskapligt genomslag utanför akademien – så kallad altmetri – finnas med i bedömningen. Problemet med att vissa discipliner och tvärvetenskapliga ansatser missgynnas, kvarstår dessutom. En modell som tar så stor hänsyn till publiceringar i vetenskapliga tidskrifter (men där täckningsgraden är låg för vissa ämnesområden) driver också utvecklingen av publiceringsmönster åt ett visst håll, på gott och ont. Ökad internationalisering i bemärkelsen ökade kontaktytor med internationella forskare är förstås välkommen. Men den typ av publicering som traditionellt varit hävd inom vissa discipliner inom framför allt humanistiska och

samhällsvetenskapliga områden fyller också en demokratisk funktion, genom att forskningsresultat blir tillgängliga för en vidare, utom-akademisk, krets. När sådan publicering prioriteras ned riskerar tillgången till vetenskapliga resultat att ytterligare försvåras, eftersom vetenskapliga artiklar ofta är inlåsta bakom betalväggar.

Sammantaget ser vi alltså behov av en mer genomgripande diskussion om merit- och publiceringssystem. VA deltar gärna i den diskussionen.